

De rozen en de Dood

‘Wat bloeit hij hartstochtelijk, nietwaar?’

Anna schrok zichtbaar. Ze was zo opgegaan in het beeld van de weelderige rozenstruik die over de zerk hing, dat ze de bejaarde man niet had opgemerkt. Hij zat een beetje verscholen tussen de struiken op een bankje tegenover het graf, zijn benen over elkaar geslagen, een vriendelijke glimlach op zijn gezicht. Zijn handen waren diep in de zakken van zijn lange, donkergekleurde jas gestoken.

Anna verontschuldigde zich voor haar schrikreactie. ‘Ja, hij is zeker mooi. En dat nog zo laat in het seizoen.’ Haar blik keerde terug naar het overwoekerde graf. ‘Het is bijna territoriaal, zoals de struik die steen in zijn greep houdt.’

‘Ah, een poëtisch brein,’ mompelde de vreemdeling en zijn glimlach werd breder.

Anna’s mond vertrok. ‘Niet echt, ik ben meer van de logica. Het viel me op dat de overledene hier nog niet zo lang ligt. Die roos moet een snelle groeier zijn.’

‘Dorine stierf twee maanden geleden. Een dood die mooier was dan haar leven.’

Het was aandoenlijk om te zien hoe de spieren in zijn gezicht ontspanden. De wind zette de weinige haren op zijn hoofd in beweging en waaide vervolgens door de rozenstruik op het graf. Anna aarzelde. De man zat duidelijk om een praatje verlegen. Hoewel ze liever was doorgelopen, nam ze naast hem plaats.

Volgens de data op de zerk was degene aan wie het graf toebehoorde niet veel ouder geweest dan zij. Misschien zijn kleindochter? U heeft haar gekend, lag het op haar lippen.

Voor ze haar vraag kon stellen, begon de man te vertellen.

‘Ken je dat grote huis, even buiten het dorp? Dorines oom woonde daar. Dorine was al jong wees. Ze trok bij hem in en had er geen gemakkelijke tijd. Haar oom had niet bepaald oog voor haar verdriet en behoeftes. Het was zo’n man die, laten we zeggen,’ de man pauzeerde even, ‘liever aandacht besteedde aan zijn eigen verlangens.’ Hij kuchte en keek Anna ietwat verlegen aan. ‘Maar Dorine was sterk. Ze doorstond haar ontberingen zo goed en kwaad als het ging. Om de kwade sfeer te ontvluchten, was ze vaak te vinden in de enorme tuin van het huis. Daar lag haar passie: het verzorgen van de planten en struiken. Je had het moeten zien. Ze veranderde het verwaarloosde terrein in een bont spectrum van alle mogelijke kleuren en vormen.’ Hij grinnikte en zei: ‘Het hof van Eden was er niets bij,’ gevolgd door een luide, triomfantelijke schaterlach.

Anna grijnsde terug. Ze sloeg de kraag van haar jas omhoog tegen de wind. Ondertussen probeerde ze het huis dat hij bedoelde voor haar geestesoog te krijgen. Ze had geen idee over welk huis hij het had.

‘Op een dag maakte Dorine kennis met een onbekende man, die de tuin binnenkwam en haar complimenteerde met haar werk. Ze had bij de zuidelijke muur zojuist een witte roos gepland, van dezelfde soort als je hier ziet. De man kwam haar vaag bekend voor en ze vroeg wie hij was. “Ik ben de Dood,” antwoordde hij.’

Weer dat schalkse gegrinnik. Zijn gebit vertoonde lege plekken. De man was zich er duidelijk van bewust dat hij haar iets op de mouw spelde. Anna reageerde niet. Ze zou de man zijn pleziertje gunnen en zijn verhaal uitzitten, besloot ze. Enigszins opgewonden vertelde hij verder.

‘Je kunt je voorstellen hoe geschrokken Dorine was. Ze begon te huilen en te jammeren en te roepen dat ze er nog niet klaar voor was, dat ze nog niet dood wilde, dat ze, ondanks haar erbarmelijke omstandigheden, het geluk had gevonden in de planten en de verzorging van de tuin. Wel begrijpelijk ook. Dorine was net achttien geworden, ze dacht haar hele leven nog voor zich te hebben. “Neem mijn oom,” smeekte ze in paniek.’

De man keek naar het graf en zuchtte diep. De rozentakken schuurden zachtjes over de naam op de zerk. ‘Alsof de Dood gevoelig is voor compromissen,’ vervolgde hij minzaam en nauwelijks hoorbaar.

De lantaarnpaal naast het bankje sprong aan.

Anna rilde bij het zien van de ingebeitelde letters en wachtte af. Ze geloofde geen woord van wat hij zei. In plaats van het persoonlijke en ontroerende verhaal dat ze verwacht had, kreeg ze een sprookje. Desondanks bleef ze zitten en luisteren, want de man had een boeiende manier van vertellen.

‘Het lukte Dorine om de Dood op andere gedachten te brengen. Hij ging akkoord met haar voorstel. “Oké,” sprak hij, “ik neem je oom in plaats van jou. Maar jouw tijd zal komen. En wel op het moment dat deze kleine struik tien bloeiende rozen zal tellen. Precies tien, niet meer en niet minder. Dan zul je mij opnieuw tegenkomen.” De Dood wees naar de kale verzameling takjes, die uit de zwarte grond stak en vervolgde: “Denk erom: snoeien mag, maar omhakken niet. Als je vals speelt, is je laatste minuut geteld. Dan kom ik je onmiddellijk halen.” Hij tikte met een wijsvinger tegen zijn hoofd. “Ik groet je, lieve Dorine.” Daarna draaide de Dood zich om en liep hij naar het grote huis.

Ach, die arme Dorine wist niet hoe ze zich moest voelen. Ze was opgelucht en verbijsterd tegelijk. Met stomheid geslagen keek hem na. Toen ze het na een paar minuten aandurfde om het huis binnen te gaan, vond ze haar oom onder aan de trap – met een gebroken nek.’

Er viel een stilte.

Zijn verhaal werd hoe langer hoe gekker. Anna had geen idee hoe ze moest reageren en vroeg zich af hoe laat het was. Toch voelde dit niet als het juiste moment om op te staan en te vertrekken. Het zou ongepast zijn.

De man vertelde verder.

‘Nu Dorine verlost was van haar oom en de zware lasten die hij haar al die jaren had opgelegd, zou je denken dat ze vol overgave aan haar nieuwe leven begon. En inderdaad, ze erfde het huis en kreeg na haar studie een goede baan. Vergeef me mijn vrijpostigheid, maar ze was zoals jij. Een aardige, spontane meid, waar mensen graag op afstappen. Ja, na een moeilijke tijd ging het haar eindelijk voor de wind, zagezegd.’

Aan de rand van het kerkhof bogen de berkenbomen sierlijk door, hun grote ogen op het tweetal gericht. Blaadjes kwamen los en begonnen gezamenlijk aan een neerwaartse dans. Ze vingende aandacht van de verhalenverteller, maar aan Anna gingen ze volledig voorbij. Het lot van Dorine, hoe bizar ook, begon haar steeds meer te intrigeren. Vol verwachting keek ze naar de diepe groeven in het gezicht van de oude man.

‘Maar?’ spoorde ze hem aan. Zijn verhaal kon nog niet afgelopen zijn.

‘Maar,’ herhaalde de onbekende, met zichtbaar plezier, ‘de boodschap van de Dood had zich in haar geheugen vastgezet. Dag en nacht was ze ermee bezig. De rozenstruik kreeg haar volle aandacht, terwijl de rest van de tuin in de vergetelheid raakte. In het begin niet – toen snoeide en schoffelde ze nog – maar zodra de roos knoppen begon te vormen, sloeg bij Dorine de angst toe. Ze nam de snoeischaar en knipte ze weg. Elke ochtend voordat ze naar haar werk ging, bezocht ze de roos en ’s avonds, voor het slapengaan, ging ze de struik langs met een zaklantaarn, op zoek naar knoppen. Omhakken was verboden, had de Dood gezegd, maar Dorine dacht hem te slim af te zijn. In een poging de regels te omzeilen, snoeide ze de struik in de herfst zo rigoureuus, dat ze ervan overtuigd was dat hij de winter niet zou overleven.’

De lucht boven het kerkhof kleurde donkergrijs. In de verte fluisterde een onweer.

De man slikte en haalde een enorme, sneeuw witte zakdoek tevoorschijn. Hij snoot zijn neus, vouwde de servetachtige doek met minutieuze precisie op en liet hem terugglijden in zijn jaszak. Een grijs was op zijn smalle lippen geboetseerd.

‘Maar de Dood laat zich niet bij de neus nemen. Ondanks de vorst bleef de rozenstruik groen en groeide hij als nooit tevoren. In een tijdsbestek van twee maanden had hij de halve muur aan het zicht onttrokken.

Voor Dorine was het een eenzame winter. Haar vrienden haakten een voor een af, omdat hun aandacht en attenties niet werden geretourneerd. Voor de liefde gunde ze zich geen tijd. Ze verloor haar baan, omdat ze steeds later kwam en te vroeg vertrok. Men zag haar nauwelijks nog op straat. De rozenstruik was het middelpunt van haar leven geworden, en terecht. Inmiddels had ze wel door dat haar roos van een bovennatuurlijke soort was. Nog voor de lente aanbrak, verschenen de eerste knoppen. En hoe! Ze barstten open waar ze bij stond. En Dorine?’ Hij zuchtte diep. ‘Dorine hanteerde de snoeischaar, tot de blaren op haar vingers stonden.’

Vanuit haar ooghoeken merkte Anna de witte rozen op, die vanaf Dorines graf naar haar lonkten. Op het gelaat van de verteller verscheen een voldane uitdrukking. De man, die eerst zo’n aandoenlijke indruk maakte, leek nu veel zelfverzekerder, arrogant bijna. Anna dacht aan de vraag die in eerste instantie in haar was opgekomen. Dorine was niet zijn kleindochter geweest, daar durfde ze alles onder te verwedden. Ze zat roerloos en wenste dat hij verder zou vertellen.

‘Op een kwade ochtend in mei liep Dorine de tuin in met haar schaar en zag dat haar schrikbeeld realiteit was geworden. Aan de struik, die nu net zo groot was als de muur, prijkten tien geopende, smetteloos witte rozen. Schitterend waren ze, al kon zij de schoonheid ervan niet inzien. Dorine bleef tellen en tellen, terwijl ze achter zich een schaduw voelde naderen.

De Dood verwelkomde haar met een tik op haar schouder. “Hier ben ik dan, lieve Dorine,” zei hij, vriendelijk als altijd, om het leed te verzachten. “Tien rozen staan in bloei. Kom je mee?”

En weer probeerde Dorine haar noodlot te voorkomen. Ze beschuldigde de Dood van valsspelen – kun je het je voorstellen? – en wierp hem woedend voor de voeten dat ze zo weinig tijd had gehad.

“Zo weinig tijd?” sprak de Dood beledigd. “Kijk wat je ermee hebt gedaan! Je had alles om een prachtig leven te leiden, een leven met liefde, vrienden en vertier. Toch koos jij ervoor om de wereld buiten te sluiten en je focus te leggen op de vernietiging van de rozenstruik. En des te meer knoppen jij verwijderde, des te meer tijd er door je vingers glipte.”

Er zat voor Dorine niets anders op dan te gehoorzamen en met hem mee te gaan. En, nou ja, het gevolg is voor de hand liggend. Of liever gezegd: voor je neus liggend,’ merkte hij droogjes op.

Anna, die zich realiseerde dat het verhaal ten einde was, keek de man perplex aan. Wat als een aarzelend lachje begon, galmde niet lang daarna over de donkere, uitgestrekte verzameling graven.

De vreemdeling keek onbewogen terug.

‘U heeft een levendige fantasie, meneer,’ zei Anna met een glimlach. Ze stond op. De zon was bijna onder en door de duisternis kreeg het kerkhof een naargeestige sfeer. ‘Ik stap op. Mijn bus gaat zo.’ Ze bedankte hem voor zijn verhaal.

‘Jij bedankt voor het luisteren, jonge dame.’ De lichtgrijze ogen glommen van plezier. ‘Sta deze oude man toe om je iets aan te bieden, als dank voor je tijd.’

Ook hij stond op van zijn plek. Het was Anna niet eerder opgevallen hoe lang hij was. De man reikte naast het bankje en overhandigde haar een bloempot. Beduusd nam ze de pot aan. In de aarde stond een stek, bestaande uit twee korte takken. Het licht van de lantaarnpaal gleed over de zes gekartelde blaadjes en de onnatuurlijk knokige vingers, die haar handen rond de pot geklemd hielden. Hij sprak met een zangerige, lage stem.

‘Op het moment dat deze kleine struik tien bloeiende rozen telt, zullen wij elkaar opnieuw tegenkomen. Precies tien, niet meer en niet minder.’

Met een glimlach rond zijn lippen liep hij van haar weg.

Terwijl ze aan de grond genageld stond, voelde Anna hoe haar hartslag haar keel in schoot. Kou streek langs haar benen omhoog en zette zich vast in haar ruggengraat. In haar handen trilde de pot met de stek. Ze twijfelde of ze hem moest laten vallen, of juist heel stevig omvatten.

Bij de volgende lantaarnpaal, halverwege het pad, draaide de man zich om. Hij tikte met een wijsvinger tegen zijn hoofd.

‘Denk erom: snoeien mag, omhakken niet. Ik groet je, lieve Anna.’

Patricia Bouwhuis-Ooyevaar